

іспитів з метою сертифікації використовує переважно більшість європейських країн. Поряд із розвиненими країнами Заходу, які потребують об'єктивних сертифікатів, як із метою надання всім учням рівних можливостей, так і виходячи з необхідності їх конкурентоспроможності на спільних ринках праці, у цьому напрямі активно працюють колишні країни соціалістичного табору (Польща, Словенія, Румунія, Угорщина) та пострадянські країни (Литва, Молдова, Росія). Є. д. і. починаючи з 2001 р. є експериментальною формою іспиту і в Росії, він має замінити шкільні випускні іспити та вступні іспити до ВНЗ. Екзаменаційні матеріали (тести) видаються випускнику на нумерованих бланках відповідей, які можуть складатися із завдань 3 типів: А, В, С. Завдання типу А передбачають вибір правильної відповіді із кількох запропонованих варіантів. Завдання типу В пропонують подати відповідь у вигляді слова або числа. Завдання типу С пропонують випускникам надати розгорнуту відповідь у вигляді розв'язання завдання або короткої доповіді (твору).

Становленню системи зовнішнього стандартизованого тестування в Україні для забезпечення рівного доступу до вищої освіти та моніторингу якості освіти присвячено експеримент зовнішнього тестування навч. досягнень учнів (Наказ МОН № 409 від 17.07.2002 р.), що його провадить МОН України за фінансової й експертної підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (2002-2004 рр.). В Україні 2003 р. вперше відбулися 2 сесії зовнішнього тестування навч. досягнень 3121 випускника шкіл на засадах їхньої добровільної участі. Запропонована експериментальна система зовнішнього тестування ґрунтується на рекомендаціях щодо реформування держ. екзаменаційних систем, узагальнених Світовим банком. У розробленій в Україні системі використано найкращий міжнародний досвід, зокрема тих країн, де також тривають процеси трансформації освіти: Литви та Польщі.

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСПИТ - форма підсумкової держ. атестації, яка проводиться у вигляді зовнішнього тестування навч. досягнень учнів. У розвинених країнах світу після різноманітних експериментів і випробувань сформувалось переконання, що найдосконалішим засобом одержання такої інформації є зовнішнє тестування навч. досягнень учнів. Зовнішнє — це тестування, здійснюване поза межами школи чи ВНЗ, де навчається або ж навчатиметься учень чи абітурієнт. Таке оцінювання може бути об'єктивним і неупередженим, оскільки його провадять незалежні щодо навч. закладу агенції чи інституції, застосовуючи стандартизовані тестові завдання, відповідні процедури проведення тестування та технології безособової перевірки.

Новий етап у розвитку укр. освіти розпочався 04.07.2005 р. (Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні»). Цей документ визначає шляхи інтеграції укр. освіти до європейського освітнього простору. Зовнішнє стандартизоване сертифікаційне тестування має замінити підсумкову держ. атестацію в школі, а ВНЗ зможуть завдяки результатам цього тестування набирати абітурієнтів.

У зовнішньому тестуванні застосовуються бланкові тести, які містять завдання 3 типів: 1) закриті завдання, 2) відкриті завдання з короткою відповіддю; 3) відкриті завдання з розгорнутою відповіддю.

Тестові завдання створюються за єдиною специфікацією, розробленою колективами фахівців,

які працюють у сфері як середньої, так і вищої освіти. Це дає змогу, створюючи специфікацію, подолати розрив у програмових вимогах при закінченні середньої школи та вступі до ВНЗ.

Результати виконання закритих завдань і відкритих із короткою відповіддю, що їх учасники тестування вносять до бланку відповідей, підлягають комп'ютерному опрацюванню в Центрі тестових технологій. Відкриті завдання з розгорнутою відповіддю двічі перевіряють незалежні екзаменатори, які отримують закодовані роботи учасників тестування.

Інформ. безпеку тестування забезпечує використання штрих-кодів при кодуванні робіт учасників, застосування пластикових секретних пакетів для доправлення екзаменаційних матеріалів, які відкривають у присутності учасників в аудиторії, суворе дотримання процедур.

Результати тестування подають у 3-х шкалах: у процентилях, у набраних за відповіді балах та за 12-бальною шкалою оцінювання. Процентилю є ранговою шкалою, що показує місце конкретного абітурієнта в загальному розподілі результатів тестувань, які оцінюються за єдиними критеріями (напр., результат 92 бали за приведеною 100-бальною шкалою оцінювання означає, що 92 % учасників тестування написали гірше, ніж ця особа).

Лит.: 1. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні — інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. — К., 2005; 2. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної. — К., 2004; 3. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и методикам обучения. — СПб., 2004; 4. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. — К., 2003.

С. Е. Трубочева